

Pravila poslovanja s trajnim nalogom

1. Namen

Namen Pravil poslovanja s trajnim nalogom (v nadaljevanju: Pravila) je urejanje odnosov pri poslovanju s trajnim nalogom (v nadaljevanju: TN):

- med bankami;
- med banko in Zbirnim centrom.

Pravila podrobneje opredeljujejo:

- temeljne lastnosti TN;
- članstvo in udeležence v shemi ter odnose med njimi;
- standarde izmenjave podatkov;
- reševanje reklamacij;
- opravljanje obračuna in poravnava.

Pravila sooblikujejo shemo TN kot je opredeljeno v Dogovoru o načinu poslovanja s plačilnimi instrumenti: posebno položnico, posebno nakaznico, direktno obremenitvijo, direktno odobritvijo in trajnim nalogom (v nadaljevanju: Dogovor).

2. Pomen izrazov

Izrazi, uporabljeni v tem dokumentu, imajo naslednji pomen:

- **banka**: banka, hranilnica ali Hranilno kreditna služba, podpisnica Dogovora;
- **banka upnika**: banka, ki vodi račun upnika;
- **komitent**: pravna ali fizična oseba, ki ima račun odprt pri katerikoli banki;
- **matična banka**: banka, ki vodi račun plačnika;
- **novi plačilni instrumenti (NPI)**: posebne položnice (PP), posebne nakaznice (PN), direktne odobritve (DO), direktne obremenitve (DB) in trajni nalogi (TN);
- **plačilni sistem**: plačilni sistem, prek katerega se izvede denarna poravnava;
- **plačnik**: fizična ali pravna oseba, ki plačuje s TN;
- **udeleženci plačilne sheme TN**: banke, komitenti in upravljavec sistema ZC;
- **upnik**: fizična ali pravna oseba (upravičenec, prejemnik plačila), ki prejme denarna sredstva iz naslova TN;
- **upravljavec sistema ZC**: Bankart d.o.o.;
- **ZBS**: Združenje bank Slovenije;
- **ZC**: Zbirni center.

3. Pravne podlage

Izhodišče za oblikovanje Pravil je Dogovor. Pri oblikovanju Pravil so upoštevana temeljna načela za sistemsko pomembne plačilne sisteme ter veljavna zakonodaja.

4. Definicija instrumenta

TN pri banki je standardiziran elektronski kreditni plačilni instrument, s katerim plačnik pooblasti matično banko, da pod pogoji, določenimi s pooblastilom, poravnava njegove obveznosti ali obveznosti dolžnika, ki se ponovijo vsaj petkrat, v breme njegovega računa in v korist drugega računa, pri matični banki ali drugi banki. Višina zneska TN ne sme presegati mejnega zneska za posamično posredovano transakcijo prek ZC, ki ga določi Strokovni odbor za spremljanje izvajanja dogovora za NPI.

Matična banka izvede spremembe pogojev plačevanja in ukinitvev TN samo po nalogu plačnika.

Matična banka in banka upnika glede pogojev nakazovanja s TN nimata nobene pogodbene obveznosti do upnika.

5. Udeleženci plačilne sheme in odnosi med njimi

Plačilna shema določa odnose, postopke oz. procese in standarde za poslovanje s TN.

Udeleženci plačilne sheme TN so:

- banka upnika;
- matična banka;
- plačnik;
- upnik;
- upravljavec sistema ZC.

Člani sistema ZC so banke. Plačnik postane udeleženec, ko pri matični banki podpiše pooblastilo za otvoritev TN. Upravljavec sistema ZC zagotavlja sistem procesiranja in izmenjavo podatkov prek ZC.

5.1. Odnos med člani sistema ZC

Odnos med člani sistema ZC nastane s pristopom banke k Dogovoru. Člani sistema ZC morajo izvajati poslovanje s TN v skladu s Pravili ter Navodili in standardi za izmenjavo podatkov prek Zbirnega centra.

5.2. Odnos med člani sistema ZC ter komitenti

Razmerja nastanejo s podpisom pooblastila za otvoritev TN ter s sprejemom Splošnih pogojev poslovanja s TN.

Matična banka izvrši TN le v primeru kritja na plačnikovem računu.

5.3. Odnos med člani sistema ZC in upravljavcem sistema ZC

Razmerja nastanejo s podpisom Pogodbe o izmenjavi podatkov pri poslovanju prek Zbirnega centra, Pravil delovanja sistema Zbirni center, Pravil delovanja sistema ZC v izrednih okoliščinah in Dogovora o nivoju zagotavljanja storitev ZC.

Obveznost do upravljavca sistema ZC iz naslova poslovanja TN prek ZC poravna banka upnika.

6. Prenehanje članstva v sistemu ZC

6.1. Aktivnosti in postopki pri izstopu člana sistema ZC

Upravljavec sistema ZC izvaja aktivnosti skladno s Pravili delovanja sistema Zbirni center.

Član sistema ZC, ki izstopa, je dolžan v času odpovednega roka obvestiti svoje komitente o prenehanju opravljanja te storitve oz. urediti odnos s komitenti.

Ostale banke so dolžne posamezna nakazila TN posredovati preko ustreznih plačilnih sistemov.

6.2. Aktivnosti in postopki pri izključitvi člana sistema ZC

Upravljavec sistema ZC pri izključitvi člana sistema ZC izvaja aktivnosti v skladu s Pravili delovanja sistema Zbirni center in o izvedenih aktivnostih obvešča člane sistema ZC. Izključitev člana sistema ZC je lahko začasna ali trajna.

Začasno izključeni član je dolžan obvestiti svoje komitente, ki so pri izključenemu članu podpisali pooblastilo za TN, da v času izključitve, nakazil iz pooblastil ne bo mogel izvajati, do ponovnega obvestila.

Trajno izključeni član sistema ZC je dolžan v roku 8. dni, od dneva trajne izključitve, izvesti postopke, ki so opredeljeni v poglavju o izstopu v Pravilih delovanja sistema Zbirni center.

Ostali člani sheme obvestijo svoje komitente, ki imajo odprte TN, namenjene komitentom izključenega člana iz sheme TN, o izključitvi le tega iz sheme TN.

7. Standardi izmenjave podatkov med člani sistema ZC in upravljavcem sistema ZC

Način in standardi za izmenjavo podatkov TN so opredeljeni v:

- Navodila in standardi za izmenjavo podatkov prek ZC;
- Šifrantih;
- Centralnem registru ZC;
- Statistikah ZC.

Upravljavec sistema ZC prevzema podatke o TN s strani članov sistema ZC v standardu:

- vodilni zapis 90;
- osnovni zapis TN 05;
- zbirni zapis 99;
- kontrolni zapis 00, 11, 22.

Upravljavec sistema ZC pripravi za prevzem podatke o TN članom sistema ZC v standardu:

- vodilni zapis 90;
- osnovni zapis TN 05;
- delni zbirni zapis TN 65, 95;
- zbirni zapis 99;
- kontrolni zapis 00, 11;
- informativni zapis 98;
- statistični zapis 31, 32.

8. Obračunavanje in poravnave med člani sistema ZC

Upravljevec sistema ZC izdela delne zbirne zapise o TN, ki služijo kot pomoč pri usklajevanju podatkovnega in denarnega toka.

Banka upnika na podlagi prejetih podatkov o TN in po prejemu kritja, nakaže sredstva v dobro računov upnikov. Matična banka je dolžna nakazati sredstva banki upnika za vse posredovane TN. Znesek plačila mora biti enak posredovanim podatkom. Pri nakazilu kritja o TN se upošteva standard izpolnitve podatka o sklicu odobritve prejemnika sredstev, kot je navedeno v dokumentu Šifranti.

V primeru neuspešno izvedenih odobritev računa na podlagi TN, banka upnika vrne sredstva matični banki, ki na podlagi prejetih podatkov in po prejemu kritja, knjiži vračilo na račun plačnika z datumom prejema sredstev. Znesek vračila mora biti enak posredovanim podatkom o neizvršenih TN. Pri nakazilu kritja za neizvršene TN banka upošteva standard izpolnitve podatka o sklicu odobritve prejemnika sredstev, kot je navedeno v dokumentu Šifranti.

8.1. Roki izvajanja poravnav

Poravnave se izvajajo v skladu z Urnikom obdelav podatkov v sistemu ZC in poravnav (priloga št.1 Pravil delovanja sistema ZC).

Plačilo je dokončno, ko banka od posameznega člana sistema ZC prejme kritje na poravnalni račun v višini prejetih podatkov.

8.2. Način izvajanja poravnav

Poravnave se opravljajo na bilateralni osnovi med bankami prek plačilnih sistemov.

9. Reševanje reklamacij

Reklamacije, ki izhajajo iz naslova izmenjave podatkov, rešujeta pošiljatelj in prejemnik podatkov oz. člani sistema ZC in upravljevec ZC v skladu z določilom iz Navodil in standardov za izmenjavo podatkov prek Zbirnega centra.

Reklamacije, ki izhajajo iz vsebine podatkov ter iz naslova neuskklajenosti denarnega in podatkovnega toka rešujeta plačnik in matična banka plačnika.

10. Prehodne in končne določbe

Vse informacije in podatki, ki se nanašajo na poslovanje s TN so zaupne narave. Banka se zavezuje, da jih bo obravnavala kot poslovno skrivnost, osebne podatke plačnikov pa v skladu z določili Zakona o varstvu osebnih podatkov.

Ta Pravila veljajo tudi za že odprte TN.

Ta Pravila se lahko spremenijo in dopolnijo, če to predlaga najmanj 5 podpisnic Dogovora, na predlog Nadzornega sveta ZBS, arbitražne komisije ali Strokovnega odbora za izvajanje dogovora NPI.

Ta Pravila veljajo od oktobra 2007.